

Doel voor ogen
Blindenprojecten Azië

VIJFDE BRIEF

Nummer 5 augustus 2003

Paul en Norbu

In het najaar van 2002 hebben Sabriye Tenberken en Paul Kronenberg een naamsverandering van de organisatie doorgevoerd, namelijk: "Braille Zonder Grenzen".

Deze naam heeft drie belangrijke betekenissen, te weten:

"Braille" als basis voor de alfabetisering van blinde mensen.

"Zonder Grenzen" zodat de organisatie waar dan ook ter wereld ingezet kan worden en omdat de organisatie geen grenzen voor blinde mensen wil vastleggen.

Ieder individu, blind of slechtziend, moet de kans krijgen om zijn eigen grenzen te leren kennen en te bepalen.

Braille Zonder Grenzen wil blinde mensen d.m.v. het brailleschrift leren lezen en schrijven. Het geeft ze de mogelijkheid een beroep te leren en uit te oefenen, wat zal leiden tot integratie in en acceptatie door de maatschappij.

Het Project for the Blind in Tibet is nu een project van Braille Zonder Grenzen. In de toekomst wil Braille Zonder Grenzen soortgelijke projecten opzetten in andere gebieden. Er zijn inmiddels contacten gelegd met Leh in Noord India en in Mongolië.

De Stichting "Doel voor Ogen" bedankt iedereen hartelijk voor de gegeven donaties, klein en groot, die het project - het blindencentrum in Lhasa - ondersteunen.

Sabriye en Tselamu

Berichten uit Lhasa

Lhasa juni 2003

Sabriye en ik zijn na een verblijf in Europa inmiddels alweer 6 weken in Lhasa. Het weerzien met de kinderen en de medewerkers was geweldig. Iedereen is gezond de winter doorgekomen en dat betekent wat in het Tibetaanse hoogland!

De weergoden schijnen last te hebben van de hoogte hier in Tibet, van lente is geen sprake, de ene dag worden we getraakteerd op koude gepaard met heftige sneeuwstormen, terwijl de volgende dag de zon hoog aan een stralend blauwe hemel de temperatuur tot zo'n 30 graden doet oplopen.

De hele situatie in Lhasa is erg vreemd. Lhasa is de laatste maanden, zoals ook de rest van China volledig in de ban van SARS. Vijf weken geleden zijn alle toeristen Tibet uitgezet, alle vluchten van en naar Lhasa zijn gecancelled en indien iemand al een permit ontvangt om naar Lhasa te mogen reizen, dan wordt hij/zij bij aankomst erg gastvrij 10 dagen in quarantaine gehouden. In de restaurants moeten alle medewerkers mondkapjes dragen en er komt twee keer per dag een "ontsmettingsploeg". Mannetjes in buitenaardse pakken die een vreemde vloeistof spuiten over alles wat hen voor de voeten staat of loopt!

De 1-mei-feesten werden voor het eerst in de geschiedenis verkort tot 4 dagen zodat de mensen thuis bleven om zo het virus niet (nog) verder te verspreiden. Alle officiële bijeenkomsten zijn afgezegd en de grens met Nepal is gesloten. Wij zijn niet bang voor SARS maar als er iets met ons gebeurt, b.v. een blindedarmontsteking, waar moeten we dan naartoe? Een aantal maatregelen heeft er tot op de dag van vandaag nog niet toe geleid dat de situatie "onder controle" kan worden genoemd. Dan hebben we het o.a. over: het ontslag van de minister van Gezondheid, de burgemeester van Peking en een hoop andere hoge functionarissen, duizenden

- mensen die in quarantaine gestopt zijn, en zelfs dreiging met de doodstraf voor mensen die verdacht werden SARS te hebben en weigerden zich in quarantaine te laten stoppen.

- Twee provincies in het Westen van de Volksrepubliek China zijn "SARS-vrij": Tibet en Qinghai. De Tibetanen geloven dat het SARS-virus niet naar Tibet gekomen is omdat ze speciale zakjes om de hals dragen die gevuld zijn met een "anti-SARSgeesten-poeder". Tijdens de wekelijkse voetbalwedstrijd van de in Tibet werkende buitenlanders tegen een lokaal team is het een mooi gezicht hoe de anti-SARS-poederzakjes vrolijk om de halzen van de Tibetanen bungelen.

- In het project werd speciale wierook gebruikt om de boze-SARSgeesten weg te jagen met als resultaat dat, even afkloppen, niemand met SARS besmet is geraakt maar wel iedereen een paar dagen met ontstoken ogen rond heeft gelopen.

- De verbanning van de toeristen uit de autonome regio Tibet heeft heel veel gevolgen voor de lokale economie. De toeristenindustrie ligt helemaal plat. Omdat deze bron van inkomsten de laatste jaren sterk gegroeid is, hebben nu veel mensen te lijden onder het wegvallen daarvan. Een groot deel van de hulporganisaties heeft hun geplande projecten af moeten lassen omdat hun adviseurs niet naar Lhasa konden reizen. Voor ons heeft het wegblijven van toeristen een klein voordeel gehad. We hebben een heleboel zaken kunnen regelen die in het geval van veel bezoekers misschien waren blijven liggen: 1. Uitwerken van het Braille Zonder Grenzen concept. 2. Renovatie van een paar ruimtes in het oude gebouw. 3. Belangrijke voorbereidingen voor het (re-)integratieplan. 4. De productie van les-materialen.

- Met heel veel groeten, Paul en Sabriye.

Teahouse in the dark

Een keer per maand is het 'theehuis in het donker' voor bezoekers geopend. Ziende mensen worden dan door blinde kinderen in het volstrekte donker door een jungle geleid.

Ze horen geluiden, voelen de wind op hun huid en kunnen fruitbomen, slingerplanten en bloemen op de tast voelen. Daarna lopen ze over een hangbrug en ten slotte door een bos van lappen. Aan het einde is er het theehuis.

De bezoekers wordt uitgelegd dat de enige manier waarop je het gezichtsvermogen bij ziende mensen weg kunt halen, het creëren van duisternis is, hoewel dat niet is wat blinde mensen ervaren: zij kunnen helemaal NIETS zien, dus ook geen duisternis. Na een poosje geven sommige mensen toe dat ze niet alleen maar duisternis zien, maar dat hun fantasie hun beelden voorschotelen van sferen die overeen-

- komen met de geluiden. In het theehuis wordt thee, cola en sprite voor de gasten geschonken, die ze in het donker betalen met gevouwen bankbiljetten, een techniek die door blinden wordt gebruikt. Voor de meeste gasten is het een geweldige en positieve ervaring, hoewel sommigen een beetje last van claustrofobie krijgen.

- Dit hele gebeuren is voor de zienden een kennis-making met de grote verscheidenheid in de wereld van de blinden.
- Er zijn telkens andere thema's in het theehuis: 'Verhalen in het donker', 'Picknick in het donker' of 'Dansen in het donker'.

Trainingsboerderij

Op deze boerderij zullen nomaden en boeren die op latere leeftijd blind zijn geworden, getraind worden in speciale technieken, waardoor ze hun oude beroep weer uit kunnen oefenen en ze weer in de maatschappij kunnen integreren. Naast akkerbouw, tuinbouw en veeteelt wordt er een kaasproductiewerkplaats ingericht waar niet alleen Tibetaanse, maar ook westerse kaas zal worden gemaakt. Verder worden er cursussen breien, kaarsenmaken, pottenbakken, korven vlechten en wolspinnen gegeven.

De Tibetaanse Autonome Regio is een speciaal gebied binnen China waar dan ook speciale regels gelden. De overheidsfunctionarissen in Peking spelen een belangrijke rol in besluitvormingsprocessen waardoor vele lokale functionarissen in Lhasa erg aarzelen om zonder toestemming van Peking beslissingen te nemen. Mede om die reden verlopen diverse zaken in de Tibetaanse Autonome Regio extreem langzaam in vergelijking met de rest van China.

De reden dat Paul en Sabriye nog in Tibet zijn, is dat ze zien dat er werkelijk iets verandert. De leerlingen en medewerkers zijn gemotiveerd in wat ze doen. De maatschappij lijkt, mede dankzij de media-aandacht, het project erg te waarderen. Er zijn verschillende inwoners van Lhasa naar het project gekomen om zakken rijst, gerstemeel en zonnebloemolie te doneren. Dit doet de kinderen en de medewerkers goed. Het geeft de nodige energie om het werk hier voort te kunnen zetten. Deze energie is ook hard nodig, want Paul en Sabriye zijn namelijk al bijna drie jaar bezig met het opzetten van de trainingsboerderij!

De overheid zou een stuk land ter beschikking stellen, maar nadat alles wat serieuzer werd, was dit opeens niet mogelijk. Ze zijn toen zelf op zoek gegaan naar een geschikt stuk land.

Het is 27.000 m2 groot en ligt 8 km ten noord-oosten van Lhasa. Het land is uitermate geschikt voor de realisatie van de trainingsboerderij. De bevoegde

- instanties zeiden dat alles in orde was en dat de koop door kon gaan. Braille zonder Grenzen zou het land financieren en de counterpart zou het eigendom krijgen. Bovendien werd in een contract vastgelegd dat het in de toekomst voor onbepaalde tijd als trainingscentrum voor blinden moet worden gebruikt. Toch waren er wéér problemen en kon de koop uiteindelijk toch niet doorgaan. De volgende verklaring werd afgegeven waarom het NIET mogelijk was het land te kopen: "Omdat er geen wet is waarin geschreven staat dat het mogelijk is!"

- Deze denkwijze en logica zijn voor onze Westers getrainde hersenen zeer vreemd. Verdere gesprekken over de landkwestie konden plaatsvinden in april dit jaar. Maar toen stond opeens SARS voor de deur! Tot op de dag van vandaag zijn er nog geen officiële bijeenkomsten toegestaan.

- Het is te hopen dat SARS net zo snel als het ontstaan is weer verdwijnt, zodat de dialoog over de koop van het land weer voortgezet kan worden.

- Naar aanleiding hiervan hebben de Stichting Doel voor Ogen, Paul Kronenberg en Sabriye Tenberken besloten een deel van de gelden van 2002 te reserveren voor de aankoop van het betreffende stuk land. Het gereserveerde bedrag heeft de Stichting op een depositorekening gezet. Zodra de aankoop mogelijk is, wordt het geld overgemaakt.

Lhasarella Naturale

Sabriye en Christophe met de Lhasarella Naturale

In oktober 2002 is in Lhasa de eerste kaas geproduceerd. De Lhasarella Naturale.

De professionele kaasmaker uit Zwitserland, Christophe Seiffert, is in augustus 2002 naar Lhasa gekomen om stagiaires op te leiden in het maken van kaas. Zwitserse halfharde kaas en een mozzarella die ze "Lhasarella" noemen. Hij heeft samen met Sabriye een methode kunnen ontwikkelen die geschikt is voor blinden. Christophe Seiffert werkt al bijna 20 jaar "Auf der Alp" en maakt daar van verse koeienmelk een milde halfharde kaas.

ཨ་ཨ་ ཨ་ཨ་ ཨ་ཨ་ ཨ་ཨ་ ཨ་ཨ་

Onderwijsgroepen

Op dit moment zijn er 29 leerlingen. Omdat de leeftijden van de leerlingen in het project nogal verschillen, is het project onderverdeeld in 4 onderwijsgroepen:

De muizenklas

In mei 2003 is de "muizenklas" van start gegaan. Dit is een opleiding die tot zelfstandigheid en zelfvertrouwen leidt. Met deze gedachte en op verzoek van de ouders heeft het project ook kinderen tussen de 4 en 6 jaar opgenomen. Op dit moment zijn er 5 kinderen tussen 4 en 6 jaar. Ze leren de Engelse, Chinese en Tibetaanse omgangstaal, levenspraktische vaardigheden en ontvangen een training in motoriek en een basistraining mobiliteit. Veel aandacht wordt besteedt aan de motoriek van de hand en de vingers. Dit is belangrijk voor het leren van het Brailleschrift.

De tijgerklas

De "tijgerklas" is de tweede trap in het onderwijssysteem. Het is een oriënteringsklas. Alle leerlingen die nieuw in het project en ouder dan 7 jaar zijn, worden in deze klas opgenomen. In deze klas leren de leerlingen alle speciale blindentechnieken die nodig zijn om zichzelf zo goed mogelijk te kunnen oriënteren en te redden: mobiliteitstraining, motorieke vaardigheden en het brailleschrift en de omgangstaal in het Engels, Chinees en Tibetaans. Na deze 1-jarige oriëntatiefase kunnen de leerlingen beslissen welke weg zij verder willen volgen:

- Reïntegratie in een zelfgekozen omgeving,
- Een overstap naar de staatsschool voor blinden en doven in Lhasa,
- Een overstap naar de beroepsopleiding van Braille Zonder Grenzen,
- Een overstap naar de voorbereidende basisschoolklas: de hazenklas.

De hazenklas

De "hazenklas" is een klas waarin de leerlingen worden klaargestoomd voor de reguliere basisschool, zodat hun integratie daarop soepel verloopt. Ze leren vloeiend lezen en schrijven in het Tibetaanse, Chinese en Engelse brailleschrift. Niet alleen inhoudelijke vakken maar ook sociale en gedragsvaardigheden komen aan bod. Na afsluiting van deze 1-jarige opleiding zullen de leerlingen in staat zijn zichzelf te handhaven op de normale basisschool.

De beroepsopleiding

Nudup uit de muziekklass met zijn Djamje

De beroepskeuze voor blinde jongeren en volwassenen moet niet worden beperkt door ons aanbod. Het aanbod dient alleen maar als een oriëntatie op een mogelijk beroep waar enerzijds in de Tibetaanse maatschappij vraag naar is en dat anderzijds door blinde mensen kan worden uitgeoefend. De blinde jongeren en volwassenen worden aangemoedigd hun eigen ideeën en toekomstplannen uit te werken. Verschillende leerlingen worden inmiddels al in de volgende beroepen opgeleid:

- Medisch masseur en fysiotherapeut,
- Muzikant,
- Computerdeskundige.

Re-integratie

De komende maanden wordt er gestart met de integratie van de eerste leerlingen. Zeven leerlingen gaan naar reguliere basisscholen. Twee leerlingen gaan weer terug naar hun geboortedorp. Twee studenten medische massage en fysiotherapie starten in Lhasa een eigen massagepraktijk en één leerling, die goed in talen is, gaat werken als receptionist/telefonist. Na de integratie is er plaats voor 13 nieuwe leerlingen, waarmee het aantal leerlingen in het project op 30 komt.

Integratie is een interactief proces. Het is té gemakkelijk om te zeggen dat als een blind kind in een reguliere schoolklas zit, dat hij of zij ook daadwerkelijk geïntegreerd is. De resultaten van het kind kunnen goed zijn, maar de gehele sociale interactie speelt een veel belangrijkere rol. Hoe worden de blinde leerlingen in de pauzes en buiten schooltijd door de andere kinderen, leraren, en ouders behandeld? Spelen ze met ziende kinderen? Wisselen ze levenservaringen met elkaar uit? De blinde kinderen die geïntegreerd worden spelen zelf een zeer belangrijke rol in dit proces. De basis voor een goede interactie met de omgeving is zelfvertrouwen. In Tibet is het voor het eerst dat zo'n proces wordt gestart. De leerlingen zijn erg enthousiast. Regelmatig komt er een "ziende" schoolklas op bezoek. Deze leerlingen kijken met volle bewondering naar de vaardigheid van de blinde leerlingen in braille. Dat de blinde leerlingen zelfs in het donker (onder de deken) kunnen lezen en schrijven, en ook dat ze makkelijk kunnen spieken op een blad in het schoolbankje, worden als een enorm voordeel gezien. De interactie tussen de ziende en de blinde leerlingen is in het algemeen erg positief en we hopen dat dit op het "platteland" ook zo zal zijn. In het rehabilitatie- en trainingscentrum in Lhasa worden enkele veldwerkers opgeleid die de blinde leerlingen tijdens het integratieproces gaan begeleiden.

Om een voorbeeld te geven hoe de leerlingen denken over hun toekomst, hier een brief van Kyla en Yudun aan de donateurs. Kyla is opgeleid in

- medische massage en fysiotherapie, Yudun gaat binnenkort naar een reguliere basisschool:
- Our names are Yudon and Kyila. We are 16 and 17 years old. We come from the villages Gyama and Lhaze. We both like English very much and we are always thinking about our future life. Soon we will leave our school. I, Yudon, will go to a normal school and I, Kyila, will move to my own room. I will treat massage to women. Last Thursday we had a very good idea. We want to teach English to other
- people. We told this idea to Sabriye and Paul and they are very happy about this idea. They says: blind people can do a lot. But before we were a little bit afraid to leave the school. But now we are not afraid anymore because this is our plan: Saturday and
- Sunday and every night we will teach English to sighted people in Kyilas massage-room. For this we want to buy 6 tables and 6 chairs. We will make our books in the computer and print them out. The students have to pay 30 Yuan a month. Sometimes we will teach writing and spelling and sometimes we will teach how to talk.
- We also need an iron blackboard, with letters to feel so we can write text and correct the spelling of the students. Students in the normal middle school also have English but they cannot talk very well, they can also practice with us. Maybe also people from
- restaurants and hotels can come. Please help us with this plan. Maybe you can give us some money first and then we will slowly pay back. Thank you for your help. We hope that this will be a very nice school.
- Yudon and Kyila.

Brailleboekdrukkerij

In het voorjaar van 2003 zijn er in de brailleboekdrukkerij de volgende boeken gedrukt:

- *Fingerprint volume II*: een leerboek voor Engelse brailleafkortingen met een Tibetaanse vertaling.
- *Massage and Physiotherapy*: een Tibetaans vijfdelig werk.
- *Sodechenpo III*: de laatste oplage van het Engels-Tibetaans woordenboek.
- *Follow Me*: een Engels leerboek voor de hazenklas (= voorbereidingsklas voor de basisschool) met een uitvoerige uitleg over de grammatica in het Tibetaans en met een woordenlijst.
- *My grandmother says*: een Tibetaans sprookje over een sneeuwluipaard, met tactiele plaatjes.
- *The little Mermaid* van Andersen: een sprookje in het Engels met een Tibetaanse woordenlijst.
- *Aku Dumba*: in Tibet beroemd sprookjesboek in Tibetaans braille.
- *Tibetan Fairy Tales*: een leerboek Engels voor de tijgerklas, met oefeningen en woordenlijsten.

Er wordt een catalogus gemaakt met alle tot nu toe geproduceerde brailleboeken en er wordt gewerkt aan een voorlichtingsbrochure over blindheid en de filosofie van Braille Zonder Grenzen.

Renovatie

Er is besloten om het gebruik van enkele ruimtes aan te passen.

Zo hebben alle drie de klassen, de hazen, tijger en de muizen klas nu een eigen lokaal en zijn voorzien van een tactiel uit hout gesneden masker. De ruimte naast het bureau is voorzien van tegels en zal worden ingericht als trainingskeuken waarin de leerlingen leren koken en bakken. Om de hygiënische omstandigheden, zeker nu in de SARS periode, te verbeteren en om het schoonhouden te vereenvoudigen zijn verschillende vloeren aangepast aan het gebruik van de ruimte. De eetzaal en de trainingskeuken zijn betegeld. De massage trainingsruimte, de woonkamer en het bureau zijn voorzien van een laminaatvloer.

Op dit moment worden er twee nieuwe ruimtes gecreëerd aan de zuidzijde van het oude gebouw, een verlenging van het kantoor en een trainingsruimte voor verschillende handvaardigheden.

Donaties

Recapitulatie 2002

Ontvangsten:

beginsaldo bank 1 januari 2002	€ 21.659,82
Ontvangen donaties 2002	€ 52.121,95
Ontvangen rente 2002	€ 111,63
	€ 73.893,40

Uitgaven:

Kantoorkosten	- € 734,87
¹ Naar depositorekening	- € 56.000,00
Saldo bank per 31-12-2002	€ 17.158,53

- In July 2003 is inmiddels een bedrag van € 28.000,- overgemaakt naar het project.
- Dit geld is besteedt aan o.a:
- 40 braille-typemachines, pc, materialen voor het maken van braille-schoolboeken, printer/copier/fax en scanner in one, bindmachine, massagetafels, schoolbanken, metalen kasten, leermaterialen, salarissen voor leraren, deel lopende kosten voor kinderen, renovatie en gedeelte nieuwbouw.
- 1. Het gereserveerde bedrag voor de aankoop van het land van de trainingsboerderij. Zie artikel Trainingsboerderij van deze nieuwsbrief.

Boeken

Op 15 maart 2001 is het boek van Sabriye Tenberken "Mijn weg leidt naar Tibet" op de markt verschenen. Het boek is uitgegeven door Uitgeverij Sirene van Maarten Muntinga bv, Amsterdam ISBN 90-5831-069-8 Het is ook in braille verkrijgbaar bij:

Luister- en Braille Bibliotheek, Postbus 84010, 2508 AA Den Haag Tel: 070 - 33 81 555

Deze nieuwsbrief is geheel in eigen beheer door vrijwilligers gemaakt. Heeft u interesse in onze vorige nieuwsbrieven, laat het ons weten. Wij sturen deze graag naar u toe. Wij stellen het zeer op prijs als u met deze nieuwsbrief bij uw vrienden en kennissen reclame wilt maken voor het project.

Het bestuur

Het bestuur van Stichting Doel voor Ogen bestaat uit de volgende leden: Aleid Schipper, Erica Beneker, Cornelia v.d. Horst Tenberken en Carla Schlaghecke.

Op internet, www.braillewithoutborders.org, kunt u extra informatie krijgen over;
- het blindencentrum in Lhasa - Geschiedenis van het project in rondmails
- Boeken van Sabriye Tenberken - Sabriye Tenberken en Paul Kronenberg.

Financiële steun is zeer welkom op ABN - AMRO 53 92 38 120
onder vermelding van: Stichting Doel voor ogen, blindencentrum Tibet.
Secretariaat stichting "Doel voor ogen"
Dreef 13A
1861 TZ Bergen
072 - 5895967
E-mail: doelvoorogen@gmail.com
www.doelvoorogen.nl
KvK. 34109772

De stichting is op geen enkele wijze politiek, religieus of anderszins gebonden. Ons doel is het verlenen van materiële en immateriële steun aan visueel gehandicapten in Azië.